

Studieplan 2015/2016

Bachelor i økonomi og administrasjon

Studiepoeng: 180

Studiets varighet, omfang og nivå

Studiet er en grunnutdanning som består av 180 studiepoeng og er normert til tre år som heltids studium. Fullført studium gir rett til bachelorgrad med tittelen "Bachelor i økonomi og administrasjon".

Innledning

I næringslivet, offentlig virksomhet og andre organisasjoner er det stadig behov for personer med kompetanse på høgskolenivå innen økonomi og administrasjon. Behovet finnes i alle bransjer og på alle nivåer. Bachelor i økonomi og administrasjon gir en bred grunnutdanning innen økonomiske og administrative fag, dvs. regnskap, økonomistyring, samfunnsøkonomi, organisasjon og ledelse, markedsføring, strategi og metode. Gjennom valgfag gis studenten mulighet til å sette sitt eget preg på studiet. Det legges stor vekt på at studentene skal tilegne seg gode metodekunnskaper. Fullført studium gir et godt grunnlag både for yrkeslivet og for videre studier på mastergradsnivå.

Læringsutbytte

Kandidaten skal ha kunnskaper om beslutninger på mikronivå innenfor private og offentlige organisasjoner med sikte på å koordinere bruken av knappe ressurser for å nå organisasjonens mål. Kandidaten skal kunne bidra til utviklingsfremmende arbeid for å fremme virksomhetens innovasjonsevne og skal være i stand til å forstå samfunnsmessige virkninger av beslutningene og handle i samsvar med juridiske, miljømessige og etiske standarder.

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser og verktøy og metoder innenfor fagområdet, herunder kunnskap om
  - hvordan organisasjoner er bygd opp, fungerer og kan videreutvikles
  - hva som påvirker en virksomhets inntekter og kostnader
  - hvordan virksomheter kan finansieres
  - hvordan produkter og tjenester kan utvikles og markedsføres
  - hvordan økonomiske styringsverktøy brukes
  - hvilke konsekvenser makroøkonomiske og markedsmessige forhold kan ha for en virksomhet
  - matematikk, statistikk og samfunnsvitenskapelig metode som anvendes innenfor det økonomisk-administrative fagområdet
  - de økonomisk-administrative fagområdenes historie og plass i samfunnet, samt grunnleggende kunnskap om de ulike økonomisk-administrative fagområdenes vitenskapelige grunnlag
  - aktuell forskning og utviklingsarbeid og kan oppdatere sin kunnskap innenfor de økonomisk-administrative fagområdene

Ferdigheter

Kandidaten

- har metodiske og analytiske ferdigheter som setter kandidaten i stand til å anvende og kombinere kunnskapen til å identifisere, formulere og løse økonomisk-administrative problemstillinger som kandidaten kan møte i arbeidslivet, og kan herunder
  - analysere ledelsesfaglige problemstillinger
  - analysere sammenhengen mellom inntekter, kostnader og resultat
  - utarbeide og analysere regnskap
  - gjennomføre strategiske analyser
  - vurdere nye investeringer
  - vurdere hvilke konsekvenser makroøkonomiske og markedsmessige forhold kan ha for en bedrift
- kan bidra til utviklingsarbeid for å fremme virksomhetens innovasjonsevne
- kan oppdage, tolke og bruke forskningsresultater innen økonomisk-administrative fag, samt forstå hvordan disse forholder seg til eksisterende teorier og praktisk erfaring

Generell kompetanse

Kandidaten

- har innsikt i fag- og yrkesetiske problemstillinger relevante for økonomi og administrasjon
- forstår samfunnsmessige virkninger av beslutninger og å handle innenfor juridiske, miljømessige og etiske rammer
- kan planlegge og gjennomføre egne prosjekter innenfor gitte tidsrammer
- kan løse arbeidsoppgaver både selvstendig og i samarbeid med andre
- kan formidle fagstoff innenfor de økonomisk-administrative fagområdene skriftlig og muntlig
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor eget fagområde og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis

Målgruppe

Målgruppen er personer som ønsker seg en grunnutdanning innen økonomi og administrasjon og som ønsker å studere på heltid. Studiet har et bredt rekrutteringsgrunnlag, både blant personer som kommer rett fra videregående skole og personer med ulike typer arbeidserfaring. Studiet er også velegnet for de som senere ønsker å studere videre til mastergrad ved norske eller utenlandske universiteter.

Det anbefales at studentene har et godt grunnlag i matematikk (S1+S2 eller tilsvarende). Studenter som har et svakere matematikkgrunnlag må forvente å legge ekstra arbeidsinnsats i emnet Matematikk for økonomer.

Kompetanse

Studiet Bachelor i økonomi og administrasjon gir en grunnutdanning med allsidige karrieremuligheter. Studiet gir en bred yrkesrettet kompetanseplattform for å arbeide som fagperson eller rådgiver i privat næringsliv, offentlig sektor og andre organisasjoner. Studiet kvalifiserer f eks for eksempel for å jobbe med regnskap og økonomiske analyser, markedsføring, kunderådgivning, personalarbeid, utredningsarbeid eller bedriftsrådgivning. Studiet utdanner ikke ferdige spesialister, men gir et godt grunnlag for spesialisering gjennom opplæring på arbeidsplass eller videre studier. Kandidaten skal også kunne utvikle seg til å lede andre.

Kandidatene vil kunne være kvalifiserte for å begynne på masterutdanninger i Norge og i utlandet, blant annet Master i økonomi og ledelse ved Høgskolen i Hedmark og andre norske universiteter og høyskoler. Vær oppmerksom på at det ved de ulike utdanningsinstitusjonene kan stilles spesifikke krav til fagkombinasjoner og karakterer ved opptak til masterutdanning. Kombinasjonen Bachelor i økonomi og administrasjon og Master i økonomi og ledelse (Master i økonomi og administrasjon) gir grunnlag for å søke om tittelen *Siviløkonom*.

Opptakskrav

Generell studiekompetanse eller realkompetanse på tilsvarende nivå.

Undervisnings- og læringsformer

Læringsformene vil vekse mellom forelesninger, praktiske øvelser individuelt og i grupper, prosjektarbeid, veiledning, plenumspresentasjoner og selvstudium. I enkelte emner er det krav om innlevering av obligatoriske skriftlige arbeider og/eller muntlige presentasjoner. Emnebeskrivelsen for det enkelte emne gir nærmere informasjon.

Vurderingsformer

Vurderingsformer som benyttes i studiet er individuell, skriftlig eksamen (både på campus og hjemme), mappevurdering, flervalgstester, prosjektarbeid og muntlig eksamen. I enkelte emner forutsettes det bruk av PC under eksamen. De ulike vurderingsformene framgår av den enkelte emnebeskrivelse. Det forutsettes at alle deleksamener må være bestått for at et emne skal vurderes til bestått. Dersom ikke annet er oppgitt i emnebeskrivelsen, blir det benyttet graderte bokstavkarakterer A-F, der E er laveste ståkarakter.

Internasjonalisering

Studenten kan integrere et utenlandsopphold av ett semesters varighet i løpet av studiet, nærmere bestemt i 4. semester. Studenter som ikke reiser på utenlandsopphold anbefales å velge et valgfag som undervises på engelsk (disse emnene tilbys også til utvekslingsstudenter fra våre internasjonale samarbeidspartnere). I tillegg benytter man seg av engelsk pensum i enkelte emner.

Høgskolen i Hedmark har avtaler med flere utenlandske høgskoler og universitet. Disse finner en i Europa, USA, Asia og i Australia. Høgskolen velger ut noen hovedsamarbeidspartnere (disse kan variere over tid). Utenlandsopphold skal være godkjent av høgskolen på forhånd, og innarbeides i den enkeltes utdanningsplan.

Studiets innhold, oppbygging og organisering

Studiet er organisert som et fulltidsstudium med ukentlig undervisning på campus Rena. Det nettbaserte studiestøttesystemet Fronter brukes i benyttes i undervisningen.

Formålet med valgemnene er å tilegne seg kunnskaper og ferdigheter innen det

økonomisk-administrative fagområdet. Valgemnene velges blant emner på andre studieprogram ved Høgskolen i Hedmark, Campus Rena. Tilbudet av valgemner vil kunne variere noe fra år til år. Vær oppmerksom på at enkelte valg kan blokkeres fordi flere emner settes opp på samme tidspunkt i timeplanen. Det kan unntaksvis være begrensning på antall studenter på enkelte valgemner.

I tillegg til frie valgemner, inneholder planen 3 emner hvor man får to valg. I 4. og 5. semester velges en liten fordypning i enten service og markedsføring eller organisasjon og ledelse. Man kan da enten velge kombinasjonen Serviceledelse og kvalitet og Servicelogikk eller kombinasjonen Personalledelse og Organisasjonsutvikling og kommunikasjon. Studenter som ønsker å ta både Serviceledelse og kvalitet og Personalledelse velger ett av disse emnene som valgfag. I 6. semester skal man velge enten Prosjektledelse eller Metode 3. Studenter som ønsker å ta både Prosjektledelse og Metode 3, velger ett av disse emnene som valgemne i 4. semester.

Ved godkjenning av emner fra utenlandsk lærested i forbindelse med utvekslingsopphold, skal det ene av de to obligatoriske emnene i 4. semester erstattes av ett emne innen service/markedsføring eller organisasjon og ledelse (dette valget blir da styrende for valget i 5. semester).

Det andre obligatoriske emnet skal erstattes med et samfunnsøkonomisk emne. Hvis det utenlandske lærestedet ikke har passende tilbud innenfor samfunnsøkonomi, kan emnet Mikroøkonomi 2 flyttes til 6. semester. Man kan da enten ta et emne tilsvarende Driftsregnskap og budsjettering i utlandet eller et emne som gir et læringsutbytte innenfor enten prosjektledelse eller metode, herunder emne som har prosjektarbeid som en gjennomgående arbeidsform og emne med store innslag av anvendt metode.

Et utvekslingsopphold vil også kunne gi et utvidet tilbud av frie valgemner.

Det er mulig å søke overgang til Bachelor i regnskap og revisjon etter første studieår. I så fall bør emnet *Informasjonskompetanse og metode - metode 1* erstattes med *Driftsregnskap og budsjettering* i 2. semester.

Studiet bygger på anbefalt plan for Bachelor i økonomi og administrasjon utarbeidet av Norsk råd for økonomisk-administrative utdanninger (NRØA), sist revidert i 2011. Siste versjon av NRØAs plan er tilgjengelig på www.uhr.no. Bachelor i økonomi og administrasjon ved Høgskolen i Hedmark oppfyller denne planens minimumskrav til antall studiepoeng innenfor obligatoriske fagområder, samt fordypningskrav.

Kravet innenfor etikk og samfunnsansvar oppfylles gjennom 2 dedikerte studiepoeng i etikk innenfor emnet Ledelse/Lederrollen, samt ved at etikk og samfunnsansvar behandles spesielt innenfor emnene Markedsføringsledelse, Informasjonskompetanse og metode – metode 1, Makroøkonomi og Mikroøkonomi 2. Etske problemstillinger

inngår også som en naturlig del av regnskapsfagene. Kunnskap og ferdigheter innenfor IKT oppøves spesielt i de bedriftsøkonomiske emnene, samt i metodefagene. Muligheter og problemstillinger knyttet til bruk av IKT som en organisasjon kan stå overfor, behandles som en integrert del av andre emner. Det tas forbehold om at eventuelle endringer av NRØAs plan for Bacehlor i økonomi og administrasjon kan føre til endringer i studieplan for Bachelor i økonomi og administrasjon ved Høgskolen i Hedmark.

Studiet er bygd opp slik det framgår av tabellen nedenfor.

Emnekode	Emnets navn	S.poeng	O/V *)	Studiepoeng pr. semester					
				S1(H)	S2(V)	S3(H)	S4(V)	S5(H)	S6(V)
3REV100	Grunnleggende regnskap	7,5	O	7,5					
3MET120	Matematikk for økonomer	7,5	O	7,5					
3BED100	Virksomhetens økonomi	7,5	O	7,5					
3ORG100	Organisasjonsforståelse	7,5	O	7,5					
3MET100	Informasjonskompetanse og metode - metode 1	7,5	O		7,5				
3MET130	Statistikk for økonomer	7,5	O		7,5				
3SAM120	Mikroøkonomi 1	7,5	O		7,5				
3REV120	Videregående finansregnskap	7,5	O		7,5				
3LED100	Ledelse og lederrollen	7,5	O			7,5			
3BED200	Investering og finansiering	7,5	O			7,5			
3MET200	Metode og databehandling - metode 2	7,5	O			7,5			
3MAR100	Markedsføringsledelse	7,5	O			7,5			
	Valgemne 7,5 sp	7,5	V				7,5		
3SAM200	Mikroøkonomi 2	7,5	O				7,5		
	Valgemne 7,5 sp	7,5	V				7,5		
3LED120	Personalledelse	7,5	V				7,5		
3SER200	Serviceledelse og kvalitet	7,5	V				7,5		
3BED300	Innovasjon og entreprenørskap	7,5	O					7,5	
3SAM100	Makroøkonomi	7,5	O					7,5	
3LED300	Virksomhetsstrategi	7,5	O					7,5	
3SER250	Serviceloggikk	7,5	V					7,5	
3ORG220	Organisasjonsutvikling og kommunikasjon	7,5	V					7,5	
3REV220	Driftsregnskap og budsjettering	7,5	O						7,5
3BA300	Bacheloroppgave	15	O						15
3MET300	Metode og statistikk - metode 3	7,5	V						7,5
3LED320	Prosjektledelse	7,5	V						7,5
Sum:				30	30	30	30	30	30

*) O - Obligatorisk emne, V - Valgbare emne

Emneoversikt

3REV100 Grunnleggende regnskap

Emnekode: 3REV100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi studenten kompetanse i praktisk regnskapsføring, samt kunnskap om rammeverket som knytter seg til bokføringen. Det skal videre gjøre studenten i stand til å kunne analysere og vurdere en bedrifts økonomiske resultat og stilling.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har grunnleggende kunnskaper om formålet med og føring av et finansregnskap
- kjenne til norsk standard kontoplan
- har innsikt i finansregnskapets oppbygging og rammebetingelser

- har kjennskap til de grunnleggende regnskapsprinsipper og rapporteringskrav
- har kjennskap til bokføringsloven med forskrift
- har forståelse for begrepene utgifter, kostnader, utbetalinger, inntekter og innbetalinger, samt beholdninger
- har forståelse for oppbyggingen av et regnskap, betydningen av det doble bokholderis prinsipp samt kunne se sammenhengen mellom transaksjoner og deres påvirkning på resultatregnskapet og balansen.

Ferdigheter

Studenten

- kan bokføre de mest vanlige transaksjoner, herunder merverdiavgift
- kan foreta vanlige periodiseringsposter, herunder lønn, feriepengene og arbeidsgiveravgift
- kan foreta årsoppgjør med enkle årsoppgjørsposter og disponering av overskudd samt dekning av underskudd i både enkeltpersonforetak og i aksjeselskaper
- kan stille opp et gruppert resultat og en balanse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser
- kan gjennomføre tilrettelegging og korrigerende av regnskapstall for analyseformål
- kan beregne sentrale nøkkeltall i forbindelse med regnskapsanalyse og gjøre en vurdering av en bedrifts lønnsomhet, likviditet, finansiering og soliditet.

Generell kompetanse

Studenten

- kan gjøre rede for regnskapet som informasjonskilde.

Innhold

- Regnskapets oppbygging
- Standard kontoramme og -plan
- Krav til dokumentasjon og oppbevaring
- Registrering av forretningstransaksjoner
- Merverdiavgift
- Lønn, feriepengene, arbeidsgiveravgift og skattetrekk
- Avskrivninger
- Øvrige periodiseringer og avsetninger
- Verdivurderingsregler
- Regnskapsavslutning med presentasjon av resultatregnskap og balanse

- Regnskapsanalyse

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og oppgaveløsninger

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Skriftlige innleveringsoppgaver.

Vurderingsordning

4 timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3MET120 Matematikk for økonomer

Emnekode: 3MET120

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav, men det anbefales at studentene har et godt grunnlag i matematikk (S1+S2 eller tilsvarende). Studenter som har et svakere matematikkgrunnlag må forvente å legge ekstra arbeidsinnsats i emnet.

Læringsutbytte

Studentene skal ved avsluttet emne ha det nødvendige matematikkgrunnlaget for andre emner i studiet, dvs. at studentene gjennom emnet skal utvikle evne til logisk og analytisk tenkning som grunnlag for å forstå matematisk modellering i økonomiske sammenhenger og for å kunne arbeide med problemorienterte oppgaver.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har teoretiske kunnskaper i matematikk som er nødvendige for å kunne nå ferdighetsmålene i emnet og kunne knytte matematikkunnskapen til problemstillinger innenfor samfunns- og bedriftsøkonomi.

Ferdigheter

Studenten

- har elementære regneferdigheter og kunne beherske elementær algebra
- behersker et bredt spekter av algebraiske operasjoner, inkludert løsning av ulikheter, likninger og systemer av likninger
- kan analysere polynomfunksjoner, rasjonale funksjoner, eksponentialfunksjoner, logaritmiske funksjoner og kombinasjoner av disse
- kan analysere funksjoners nullpunkter, kontinuitet, monotoniegenskaper, ekstremverdier og elastisitet
- kan analysere ulike funksjonstyper av flere variable, inkludert Cobb-Douglasfunksjoner og funksjoner med eksponential- og logaritmeelementer. Dette innebærer å finne og klassifisere stasjonære punkter innenfor et avgrenset område fastsatt ved bi-betingelser. Her inngår anvendelse av Lagranges metode.
- kan analysere aritmetiske og geometriske rekker og konvergens av geometriske rekker.
- kan løse problemer innenfor finansmatematikk, inkludert annuiteter, nedbetaling av lån, oppsparingsannuiteter og nåverdi.
- kan anvende grunnleggende integralregning i tilknytning til de funksjonstyper som inngår.

Innhold

- Elementær algebra
- Algebraiske operasjoner
- Analyse av ulike typer funksjoner
- Algebraiske og geometriske rekker
- Finansmatematikk
- Integralregning

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, oppgaveløsninger og veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Fire skriftlige innleveringsoppgaver.

Vurderingsordning

4 timers skriftlig, individuell eksamen. Tillatte hjelpemidler er formelsamling og grafisk kalkulator som ikke kommuniserer med andre elektroniske enheter.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3BED100 Virksomhetens økonomi

Emnekode: 3BED100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kunnskap om virksomheter og organisasjoner som økonomiske enheter, og de viktigste faktorene som påvirker resultatet.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kjennskap til økonomifunksjonens rolle og plass i bedriften og kunne drøfte de grunnleggende trekkene ved økonomisk styring av virksomheten
- kjenner godt kostnadsbegrepet og ha god forståelse for kostnaders variabilitet
- har kunnskaper om ulike prinsipper for produktkalkulasjon
- forstår de grunnleggende forutsetningene for og svakhetene ved de tradisjonelle kalkulasjonsmetodene
- har kunnskaper om ulike perspektiver på prisfastsetting i praksis, sett i forhold til ulike markedsforhold
- har kjennskap til budsjettprosessen og ulike typer budsjetter

Ferdigheter

Studenten

- kan utarbeide kalkyler etter selvkost- og bidragsprinsippet for bedrifter i ulike bransjer
- kan fordele kostnader fra art via kostnadssted/aktivitet til kalkyleobjekt
- kan gjennomføre enkle bedriftsøkonomiske analyser for virksomheter i forskjellige bransjer, samt kunne bruke dette som grunnlag for beslutninger, herunder
  - gjennomføre kostnads-, resultat- og volumanalyser
  - beregne og forklare resultatvirkningen av beholdningsendringer
  - foreta enkle analyser av optimale produktvalg i situasjoner med begrenset ressurstilgang

Generell kompetanse

Studenten

- har grunnleggende ferdigheter i bruk av regneark

Innhold

- virksomhetens mål og dens plass i det økonomiske system
- økonomifunksjonens rolle og plass i virksomheten
- ulike markedsformer og deres betydning for virksomhetens tilpasning
- kostnads- og inntektsteori, med vekt på kostnadsforløpet og inntektsforløpet
- ulike prinsipper for produktkalkulasjon, kalkyler etter selvkost- og bidragsprinsippet for bedrifter i ulike bransjer, bruk av tilleggssatser og standarder
- resultatvirkningen av beholdningsendringer og beholdningsvurderinger
- kostnads-, resultat- og volumanalyse (KRV-analyse)
- optimale produktvalg i situasjoner med begrenset ressurstilgang

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og oppgaveløsning ved hjelp av regneark (Excel).

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Det vil bli krevd innleveringsoppgaver. Dette opplyses det nærmere om ved emnets oppstart.

Vurderingsordning

4-timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3ORG100 Organisasjonsforståelse

Emnekode: 3ORG100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Emnet skal gi kunnskaper, analytiske ferdigheter og holdninger i å arbeide selvstendig med ulike problemstillinger knyttet til organisasjonsforståelse.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om organisasjonsteoretiske begreper og teorier om hvordan organisasjoner er oppbygd og hvordan de fungerer
- har kunnskap om organisasjoners virkemåter og hvordan organisasjoner kan utvikles og forbedres
- forstår hvordan organisasjoner fungerer i samspill med sine omgivelser

Ferdigheter

Studenten

- kan definere, analysere og reflektere over organisasjonsmessige dilemmaer og problemstillinger
- kan anvende organisasjonsteoretiske begreper innenfor alle typer organisasjoner

Generell kompetanse

Studenten

- har oppøvd en selvstendig og reflekterende holdning til hvordan organisasjoner fungerer
- behersker grunnleggende informasjonskompetanse og kan anvende kilder i utarbeidelse av skriftlige arbeider

Innhold

- Grunnleggende organisasjonsprosesser som mål, strategi og effektivisering
- Formell organisasjonsstruktur
- Organisasjonskultur, makt og konflikter i organisasjoner
- Organisasjoners omgivelser
- Motivasjonsteorier og mellommenneskelige organisasjonsmessige relasjoner
- Beslutninger og kommunikasjonsprosesser i organisasjonen
- Læring og innovasjon
- Endring og organisasjonsutvikling
- Ulike teorier om ledelse i organisasjoner

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Case vil bli brukt for å koble teori og praksis.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Elektronisk flervalgstest i informasjonskompetanse.
- Én innleveringsoppgave.

Vurderingsordning

Fire timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3MET100 Informasjonskompetanse og metode - metode 1

Emnekode: 3MET100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- forstår forskjellige perspektiver på samfunnsvitenskapelig forskning og vitenskapsteoretiske problemstillinger
- kan trinnene i den overordnede forskningsprosessen, herunder operasjonalisering av problemstillinger og valg av forskningsdesign
- forstår begrepene reliabilitet og validitet
- forstår hvordan vitenskapelige oppgaver / artikler er oppbygd, søke og gjenfinne faglige tekster og relevant forskning, samt kan bruke dette som utgangspunkt for egen faglig skriving
- kjenner til og forstår forskningsetiske retningslinjer for datainnsamling og personvern

Ferdigheter

Studenten

- forstår forskningens vitenskapsteoretiske grunnlag og problemstillinger
- kan finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff, samt framstille og formidle dette slik at det belyser en problemstilling
- kan etablere gode referanserutiner for å unngå plagiering ved å oppgi kildene på en korrekt måte, med referanselister, henvisninger og sitater
- kan etablere en etisk forsvarlig og god faglig arbeidsmåte
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor eget fagområde gjennom å finne fram til relevant litteratur og forskning innenfor feltet

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for både de praktiske og de etiske problemstillingene rundt bruken av forskningsmetode
- kan formidle faget skriftlig
- kan gjøre en kritisk vurdering av egen fremgangsmåte og forskningspraksis, samt kritisk tolke andres undersøkelser

Innhold

- Sentrale vitenskapsteoretiske og vitenskapsfilosofiske emner og problemområder
- sammenhengen i forskningsmetode, herunder forholdet mellom problemstilling, teori, metodevalg og analyse
- prinsipper og rutiner for skriving av faglige tekster, herunder problemformulering, operasjonalisering, validitet og reliabilitet
- prinsipper for søk og gjenfinning av faglitteratur og relevant forskning
- forskningsetikk og rutiner for god forskning.

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, selvstudium og gruppearbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

En skriftlig gruppeoppgave.

Vurderingsordning

48 timers hjemmeeksamen i gruppe.

Ved gruppeeksamen står alle deltakerne i gruppa til ansvar for alt innhold i oppgaven/produktet/prestasjonen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3MET130 Statistikk for økonomer

Emnekode: 3MET130

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnet 3MET120 Matematikk for økonomer eller tilsvarende må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Studenten skal ved avsluttet emne ha det nødvendige metodegrunnlaget i sannsynlighetsregning og statistikk for andre emner i studiet.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kjenner til bruk av statistiske metoder innen et bredt spekter av problemstillinger knyttet til det økonomisk-administrative fagområdet
- forstår simultane sannsynlighetsfordelinger, inkludert beregning av forventning, varians og kovarians

Ferdigheter

Studenten

- kan presentere og tolke statistiske data ved hjelp av sentral- og spredningsmål,

frekvensfordelinger og grafiske metoder.

- behersker grunnleggende sannsynlighetsregning, inkludert sannsynlighetsmodeller, kombinatorikk, utvalgsmodeller, betingede sannsynligheter, lov om total sannsynlighet, Bayes lov og uavhengighet .
- kan analysere sannsynlighetsfordelinger og beregne forventning og varians til en stokastisk variabel og videreføre dette til lineære kombinasjoner av stokastiske variable.
- kan velge sannsynlighetsmodell og kunne regne med diskrete og kontinuerlige sannsynlighetsfordelinger, inkludert Binomisk fordeling, Hypergeometrisk fordeling, Poissonfordeling, Normalfordeling og t-fordeling.
- kan estimere ukjente parametre, både punktestimering og intervallestimering.
- behersker hypotesetesting i målemodell og binomisk modell og vurdere ulike testmetoder; tolke signifikansnivå, signifikanssannsynlighet og teststyrke.
- kan anvende og tolke regresjonsanalyse, både ved estimering og hypotesetest av regresjonskoeffisienten og kunne beregne og tolke korrelasjonskoeffisienten.
- kan foreta kjikvadrattester, både modelltesting og test av uavhengighet.

Innhold

- Presentasjon og tolkning av statistiske data
- Sannsynlighetsregning
- Sannsynlighetsfordelinger
- Sannsynlighetsmodeller
- Estimering av parametere
- Hypotesetesting
- Regresjonsanalyse
- Kjikvadrattester

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, oppgaveløsninger og veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Ingen

Vurderingsordning

4 timers skriftlig, individuell eksamen. Tillatte hjelpemidler er formelsamling og grafisk

kalkulator.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3SAM120 Mikroøkonomi 1

Emnekode: 3SAM120

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnene 3BED100 Virksomhetens økonomi og 3MET120 Matematikk for økonomer eller tilsvarende.

Læringsutbytte

Studenten skal få innsikt i mikroøkonomiske metoder, samt hvordan metodene kan anvendes for å analysere enkeltaktørers økonomiske atferd og markeder.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har grunnleggende forståelse for hvordan økonomisk valghandlingsteori er bygget opp og hvordan denne kan anvendes til å analysere forbrukeres og bedrifters beslutninger
- har grunnleggende forståelse for forholdet mellom individuelle økonomiske beslutninger og samfunnsøkonomiske konsekvenser av valgene
- forstår hvilke konsekvenser markedsrett kan ha for økonomisk effektivitet og hvordan offentlig politikk kan påvirke bedrifters mulighet til å utøve markedsrett
- har kjennskap til mikroøkonomiens vitenskapsteoretiske utgangspunkt og

historiske utvikling

Ferdigheter

Student

- behersker grunnleggende grafiske og matematiske mikroøkonomiske modeller og kunne anvende disse til å analysere enkle anvendte problemstillinger, samt gjøre etiske refleksjoner i tilknytning til disse
- kan drøfte kriterier for økonomisk effektivitet og analysere sammenhengen mellom markedslivevekt og effektivitet

Generell kompetanse:

Studenten

- forstår skillet mellom deskriptiv og normativ teori
- kan kommunisere kunnskapen skriftlig

Innhold

- individet og samfunnet
- konsumentteori (budsjettbetingelsen, preferanser, prisendring, inntektsendring, elastisiteter, etterspørselskurven)
- produksjonsteori (produktfunksjonen, kostnadsfunksjonen, substitusjon, tilpasning på kort og lang sikt, tilbudskurven)
- markedsteori med anvendelser
- markeder, effektivitet og velferd
- effektivitet og fordeling
- markeder med begrenset konkurranse (monopol, prisdiskriminering, oligopol, spillteori)
- innovasjon og produktivitetsvekst

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, seminarer med gruppearbeid, selvstendig arbeid. Excel vil bli brukt i oppgaveløsning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Det vil bli krevd obligatoriske innleveringsoppgaver. Dette opplyses det nærmere om ved emnets oppstart.

Vurderingsordning

4-timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3REV120 Videregående finansregnskap

Emnekode: 3REV120

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

3REV100 Grunnleggende regnskap eller tilsvarende, må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal gi studenten en grunnleggende innsikt i finansregnskapets oppbygging og rammebetingelser, en forståelse for og fordypning i innregning og sentrale regnskapsmessige måleproblemer samt utarbeidelse av årsregnskap og kontantstrømoppstilling i samsvar med god regnskapsskikk. Emnet skal også gi studenten basis for å reflektere over sentrale deler av det teoretiske fundamentet for finansregnskapet.

Ved bestått emne har studenten følgende læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om norske lover og regler for formelle krav til regnskap og bokføring
- har inngående kunnskap om innregning og måling av de viktigste regnskapspostene og grunnleggende regnskapsprinsipper
- har innsikt i regelverket for små foretak

- kjenner til regelverket for ideelle organisasjoner
- kjenner til de mest sentrale forskjellene mellom regnskaps- og skatteregler
- kjenner til regelverket for noter og årsberetning
- har forståelse for oppbyggingen av et regnskap og de rammebetingelser som må følges
- har forståelse for og kan reflektere om
  - brukergruppenes informasjonsbehov og behov for regnskapsregulering
  - resultat- og balanseorientering
  - det konseptuelle rammeverket til IFRS
  - det teoretiske grunnlaget for de grunnleggende regnskapsprinsippene og god
  - regnskapsskikk
  - internasjonal regnskapsutvikling, reguleringsorganer m.v.

Ferdigheter

Studenten

- kan avslutte et årsregnskap med noter i samsvar med regnskapslovens bestemmelser, spesielt for små foretak, inklusiv skatteposter og resultatdisponering for AS, ANS og EPF
- kan utarbeide en kontantstrømoppstilling
- kan utarbeide et enkelt konsernregnskap (uten skatt og minoriteter)
- kan behandle regnskapsmessige måleproblemer

Generell kompetanse

Studenten

- har kjennskap til forskjellene mellom bedriftsøkonomisk teori og forutsetningene for finansregnskapet
- kan reflektere over sentrale deler av det teoretiske fundamentet for finansregnskapet

Innhold

- Regnskapet som informasjonskilde
- Oppstillingsplanen for regnskapet
- Regnskapsprinsipper og god regnskapsskikk
- Lover og regler knyttet til verdsettelse av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader
- Årsavslutninger og periodiseringer
- Kontantstrømoppstilling
- Sammenhengen mellom regnskap og skatt

- Årsberetning og noteopplysninger
- Miljøregnskap
- Internasjonal regnskapsrapportering, herunder resultat og balanseorientering og internasjonal regnskapsutvikling, reguleringsorganer m.v.

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, oppgaveløsninger og gruppearbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Én innleveringsoppgave.

Vurderingsordning

4 timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3LED100 Ledelse og lederrollen

Emnekode: 3LED100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnet 3ORG100 Organisasjonsforståelse eller tilsvarende må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kunnskaper i ledelsesteori og ledelsesfaglige problemstillinger.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om ulike ledelsesteorier og hva effektiv ledelse kan være
- har kjennskap til lederrollen i et historisk perspektiv
- har kunnskap om sentrale etiske retninger

Ferdigheter

Studenten

- kan gjenkjenne og analysere ledelsesfaglige problemstillinger
- kan vurdere seg selv og andre i lederrollen

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal studenten:

- har en kritisk og reflekterende holdning til ledelse og ha oppøvd etisk refleksjon.

Innhold

- Hva er ledelse
- Moderne lederskap
- Ledelse som det å skape energi og resultater sammen med andre
- Skille mellom styring og ledelse
- Effektiv ledelse
- Kontekster for ledelse og historisk utvikling
- Selvet i ledelse
- Ledelsesatferd, bevisste vurderinger og de mer ubevisste verdier som forutsetninger, tro og forventninger
- Ferdigheter i ledelse
- Ledelse i flerkulturelle settinger
- Moral og etikk

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og gruppearbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

En skriftlig innleveringsoppgave, individuelt eller i gruppe på inntil tre personer.

Vurderingsordning

2 dagers skriftlig, individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3BED200 Investering og finansiering

Emnekode: 3BED200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnene 3BED100 Virksomhetens økonomi, 3MET120 Matematikk for økonomer og enten 3MET130 Statistikk for økonomer eller 3MET200 Metode og databehandling - eller tilsvarende emner, må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kjenner til grunnlaget for tidsverdien av penger og kunne fremskaffe risikjusterte avkastningskrav for å estimere alternativkostnaden til kapital
- forstår relasjonen mellom bruk av netto nåverdi som beslutningskriterium for investeringer og eiernes økonomiske interesser i foretaket
- kjenner til andre metoder for vurdering av investerings- og finansieringsprosjekter og forstå sammenhengen med internrente og netto nåverdi
- har innsikt i kapitalverdimodellen og kunne anvende den for å etablere et risikjustert avkastningskrav når markedsrisikoen er relevant
- har overordnet forståelse for verdien av fleksibilitet i investeringsprosjekter

Ferdigheter

Studenten

- kan budsjetter beslutningsrelevant kontantstrøm for investerings- og finansieringsbeslutninger, og gjennomføre lønnsomhetsanalyser basert på netto nåverdi under hensyn til eventuell skatt, inflasjon, gjeldsfinansiering og risiko mde tilhørende avkastningskrav
- kan beregne internrente
- kan beregne effektiv rente og kunne anvende den i ulike finansieringsbeslutninger
- kan analysere risikoen i investeringsprosjekter når totalrisikoen er relevant
- kan bruke relevante metoder for å analysere et foretaks investerings- og/eller finansieringsprosjekter.

Innhold

- Forutsetninger og fundament innen investering og finansiering
- Beregning av beslutningsrelevante kontantstrøm, inkl. arbeidskapitaleffekt
- Korrekte verdivurderingsmetoder
- Renteregning/finansmatematikk
- Investeringsanalyser
- Økonomisk levetid og utskiftingsanalyser
- Skattens, prisstigningens og gjeldsfinansieringens innvirkning på kontantstrømmer
- Risikovurdering
- Porteføljeteori
- Kapitalverdimodellen
- Finansieringsprosjekter herunder effektiv rente

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, oppgaveløsning individuelt og i gruppe, selvstendig arbeid. Regneark (Excel) vil bli brukt i oppgaveløsning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Det vil bli krevd obligatoriske innleveringsoppgaver. Dette opplyses det nærmere om ved emnets oppstart.

Vurderingsordning

4-timers skriftlig, individuell eksamen. Tillatte hjelpemidler er kalkulator.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3MET200 Metode og databehandling - metode 2

Emnekode: 3MET200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

3MET100 Informasjonskompetanse og metode (metode 1) eller kombinasjonen 3MET120 Matematikk for økonomer og 3MET130 Statistikk for økonomer, eller tilsvarende, må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har grunnleggende forståelse for samfunnsvitenskapelige problemstillinger
- har kunnskap om teknikker for å gjennomføre og analysere empirisk materiale ved hjelp av deskriptive og eksplorerende design

Ferdigheter

Studenten

- kan gjennomføre enkle samfunnsvitenskapelige empiriske undersøkelser
- kan forstå og vurdere samfunnsvitenskapelige resultater og undersøkelser
- kan vurdere undersøkelsers pålitelighet (reliabilitet) og troverdighet (validitet)
- behersker kvalitative og kvantitative metoder

Generell kompetanse

Studenten

- har videreutviklet sine analytiske ferdigheter

Innhold

- Gjennomføring av samfunnsvitenskapelige undersøkelser
- Utforming av forskningsspørsmål, forskningsdesign og datainnsamling
- Kvalitative og kvantitative innsamlingsteknikker herunder observasjon, intervju, gruppesamtaler og spørreskjemaer
- Praktisk bruk av spørreprogram og statistikkprogram
- Bearbeiding, analyse og tolkning av kvalitative og kvantitative data og slutningsstatistikk
- Treveis tabeller
- Signifikanstesting av toveistabeller
- Intervjuteknikker og tekstanalyse
- Perspektiver på samfunnsvitenskapelig forskning

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Studenten får tilgang til aktuell programvare.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Det vil bli krevd obligatoriske oppgaver. Dette konkretiseres senest ved emnets oppstart.
- Oppmøte på opplæring i bruk av statistikkprogrammer.

Vurderingsordning

4-timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste

ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3MAR100 Markedsføringsledelse

Emnekode: 3MAR100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kompetanse om forhold som påvirker etterspørsel etter virksomhetens tilbud og dermed virksomhetens inntekter. Studenten skal kjenne til markedsføringens rolle og funksjon for å oppnå god verdiskapning.

Ved bestått emner har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om markeds-/kundeorientering og hvilken betydning dette har for virksomheten
- har kjennskap til markedsføringsfagets utvikling, perspektiver og sentrale begreper
- har kunnskap om hvordan de markedsmessige omgivelsene påvirker virksomheten
- har kunnskap om hvordan virksomheten må segmentere, velge målgruppe og posisjonere seg
- har kunnskap om målsetting, overordnet strategi, bruken av ressurser og konkurransevirkemidler
- har kunnskap om hvordan verdiskapningen samskapes i interaksjonen mellom

virksomheten og kunden/brukeren og hvordan dette påvirker kundens/brukerens lojalitet og tillitt.

Ferdigheter

Studenten

- kan utarbeide en analyse av virksomhetens markedsmessige omgivelser
- kan gjennomføre de sentrale markedsaktivitetene i en markedsplan
- har et bevisst moralsk forhold til forbrukerinteresser og virksomheten samfunnsansvar

Generell kompetanse

Studenten

- har kunnskap om etiske problemstillinger i forbindelse med utøvelse av markedsføringsfaget

Innhold

- Markedsføringens begreper og perspektiver
- Markeds- og kundeorientering
- Markedsplanleggingsprosessen
- Foretakets mål, visjon og forretningsidé
- Situasjonsanalyse
- Segmentering, målgruppeutvelgelse og posisjonering
- Markedsstrategier og bruk av konkurransevirkemidler
- Utvikling av et markedstilbud og merkevarebygging
- Markedsetikk og samfunnsansvar

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og oppgaveløsninger i grupper sammensatt med studenter fra ulike studier.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

En innleveringsoppgave.

Vurderingsordning

4 timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

Valgemne 7,5 sp

Emnekode:

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst / Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

I henhold til aktuell emnebeskrivelse.

Læringsutbytte

I henhold til aktuell emnebeskrivelse.

Innhold

I henhold til aktuell emnebeskrivelse.

Organisering og arbeidsformer

I henhold til aktuell emnebeskrivelse.

Vurderingsordning

I henhold til aktuell emnebeskrivelse.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3SAM200 Mikroøkonomi 2

Emnekode: 3SAM200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnene 3BED100 Virksomhetens økonomi, 3MET120 Matematikk for økonomi og 3SAM120 Mikroøkonomi 1 eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om ulike forhold som leder til markedssvikt (markedsimperfeksjoner)
- kan anvende grunnleggende mikroøkonomiske teorier og modeller for å forklare og analysere
  - bedrifters økonomiske tilpasning under ulike former for markedssvikt
  - velferdseffekter av ulike former for markedssvikt
  - hvordan ulike former for markedssvikt kan korrigeres ved hjelp av offentlig politikk
  - utforming av insentiver og kontrakter
  - hvordan internasjonal handel påvirker produksjon, forbruk og næringsstruktur i et land

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende grunnleggende mikroøkonomisk teori og modeller på praktiske og teoretiske problemstillinger knyttet til
  - konkrete markeder med ulike typer markedssvikt
  - utforming av kontrakter og insentiver
  - næringsstruktur i en liten åpen økonomi

Generell kompetanse

Studenten

- kan gjøre etiske refleksjoner knyttet til bedrifters markedsmakt og offentlig økonomisk politikk
- kan finne, vurdere og henvise til medier og faglitteratur for å belyse aktuelle mikroøkonomiske problemstillinger
- kan presentere enkle mikroøkonomiske analyser muntlig og gjennomføre skriftlige analyser av ulike mikroøkonomiske problemstillinger ved hjelp av grafiske og matematiske modeller, samt eksempler og verbale resonnementer

Innhold

- ufullkommen konkurranse og prisdiskriminering
- konkurranse mellom få bedrifter og spillteori som metode
- innovasjon og produktivetsvekst
- fellesgoder, eksternaliteter, skatt, effektivitet og fordeling
- informasjonsproblemer, usikkerhet og sosial forsikring
- produktivitet, insentiver og kontrakter i arbeidsmarkedet
- næringsstruktur og handel mellom land, konkurranseutsatte og skjermede næringer

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, oppgaveløsning i gruppe, selvstendig arbeid, muntlig presentasjon og diskusjon.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Ett muntlig framlegg for klassen i gruppe.

Vurderingsordning

Mappevurdering i gruppe. Mappa inneholder 3-4 skriftlige arbeider (oppgis nærmere ved emnets start).

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3LED120 Personalledelse

Emnekode: 3LED120

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnet SORG100/RORG100/3ORG100 Organisasjonsforståelse eller tilsvarende må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kunnskaper, ferdigheter og forståelse for ulike sider ved ledelse av menneskelige ressurser.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om teorier innen personal- og kompetanseledelse
- har kunnskap om arbeidsmåter og prinsipper innen personal- og kompetanseledelse
- har kunnskap om hvordan personal- og kompetanseledelse kan utvikles til å bli en strategisk ressurs i virksomheter

Ferdigheter

Studenten

- kan definere, analysere og planlegge målrettet utvikling av personalressurser

- innenfor ulike typer virksomheter
- kan planlegge, rekruttere, utvikle, anvende og belønne menneskelige ressurser innenfor ulike typer virksomheter

Generell kompetanse

Studenten

- har økt kompetanse i mellommenneskelige rammefaktorer for personalledelse og yrkesetiske problemstillinger

Innhold

- Strategisk ledelse av menneskelige ressurser
- Personalplanlegging
- Rekruttering og avvikling av personale
- Strategisk kompetansestyring
- Kompetanseutvikling og læring
- Belønningssystemer
- Arbeidsmiljø
- Jobbtilfredshet og motivasjon
- Ledelse av menneskelige ressurser under omstilling og endring
- Ledelsesbasert coaching og selvledelse

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og seminarer med gruppearbeid. Case vil bli brukt på seminarer for å koble teori og praksis.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Ingen.

Vurderingsordning

48 timers individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3SER200 Serviceledelse og kvalitet

Emnekode: 3SER200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kompetanse om sentrale forhold som påvirker servicekvaliteten internt i organisasjonen og dets betydning for kundenes forventninger og opplevelse.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kjenner til hovedforskjellene mellom produkter og tjenester
- forstår hva som menes med kvalitet i serviceledelse
- kjenner til hva som menes med begrepet kundetilfredshet og ulike måter å måle kundetilfredshet på
- kjenner til ulike forhold som bidrar til relasjonsbygging til kundene
- forstår den viktige rollen ansatte har i tjenestevirksomheter

Ferdigheter

Studenten

- kunne avdekke årsaker til gap i servicekvaliteten
- kan foreslå tiltak slik at servicekvalitet kan integreres i alle ledd av organisasjonen
- kan identifisere og foreslå konkrete tiltak for å øke en bedrifts servicekvalitet

Generell kompetanse

Studenten

- har økt sine skriftlige presentasjonsevner

Innhold

- Gapmodellen for servicekvalitet
- Kundens forventninger og opplevelse
- Relasjonsbyggende kundetiltak
- Klagehåndtering og servicegarantier
- Fysiske omgivelser og servicekvalitet
- Ansattes rolle i serviceleveransen
- Kundens rolle i serviceleveransen
- Teknologi og servicekvalitet
- Service og markedskommunikasjon
- Integreert serviceledelse

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, med gruppearbeid, case- og oppgaveløsning. Det vil bli satt av tid til veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Ingen.

Vurderingsordning

48 timers individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3BED300 Innovasjon og entreprenørskap

Emnekode: 3BED300

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kompetanse i praktisk arbeid med innovasjon og entreprenørskap i ulike virksomheter og bransjer. Begrepet innovasjon knyttes både til endringsarbeid og til nye aktiviteter i bestående virksomheter, mens entreprenørskap rettes mot kunnskap om oppstart av nye bedrifter og nye prosjekter. Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har bred teoretisk kunnskap og forståelse for arbeid med innovasjon og entreprenørskap som viktig del av dagens arbeids- og næringsliv
- har tilegnet seg forståelse for betydningen av selvutvikling og humankapital i nyskappingsprosesser
- har forståelse for viktige prosesser og arbeidsmetoder i nyskappingsarbeid, herunder produktutvikling, prosessforbedring og utvikling av markedsrelasjoner i både eksisterende og ny virksomhet

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende faglig kunnskap i idéutvikling, kreativitet og nyskappingsarbeid
- kan knytte kunnskapen opp mot utviklingsarbeid og aktuelle case
- kan reflektere over egen faglig utøvelse i innovasjonsprosesser og entreprenørskap

Generell kompetanse

Studenten

- har kunnskaper og ferdigheter som grunnlag for en generell utviklings- og endringskompetanse
- kan reflektere over egen rolle i en gruppeprosess
- viser bevisste holdninger knyttet til å kunne håndtere endringsprosesser mer generelt

Innhold

- Innovasjon, innovasjonsprosesser og innovasjonssystemer
- Entreprenørskap og entreprenørielle holdninger
- Kreativitet og metoder for idéutvikling og problemløsning
- Humankapitalens betydning – herunder egenutvikling, teamprosesser og selvledelse
- Deltagelse i utviklingsarbeid.

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, seminarer og gruppearbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Én skriftlig gruppeoppgave og muntlig fremføring i gruppe på tre-fem personer, hvor gruppe medlemmene kommer fra minst to ulike studieprogram.

Vurderingsordning

48 timers skriftlig, individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3SAM100 Makroøkonomi

Emnekode: 3SAM100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen formelle krav til forkunnskaper, men det anbefales at man har bestått emnet Matematikk for økonomer eller tilsvarende. Studenter uten slike forkunnskaper, tilbys forkurs der relevant matematisk teori gjennomgås.

Læringsutbytte

Studentene skal få innsikt i makroøkonomiske teorier og metoder og lære hvordan metodene kan anvendes for å analysere norsk og internasjonal økonomi.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan redegjøre for sentrale makroøkonomiske begreper
- kan forklare grunnleggende makroøkonomiske sammenhenger
- forstår hvordan endringer i etterspørselen i en del av økonomien får ringvirkninger og kan påvirke det generelle økonomiske aktivitetsnivået i et land (multiplikator teori)
- forstår hvordan makroøkonomisk politikk, med vekt på penge- og finanspolitikk, kan brukes til å utjevne konjunktursvingninger

- kan redegjøre for hvordan små åpne økonomier som den norske påvirkes av internasjonale forhold
- kan redegjøre for arbeidsmarkedet og sammenhengen mellom arbeidsløshet, potensielt nasjonalprodukt og inflasjon
- er bevisst institusjonelle forhold i det norske arbeidslivet som har betydning for makroøkonomisk funksjonsmåte
- har kjennskap til sentrale drivkrefter bak økonomisk vekst

Ferdigheter

Studenten

- kan innhente relevante makroøkonomiske data og indikatorer
- kan analysere makroøkonomiske problemstillinger ved hjelp av matematiske og grafiske presentasjoner av makroøkonomiske modeller
- kan analysere hvordan ulike former for makroøkonomisk politikk påvirker sentrale makroøkonomiske størrelser i en åpen økonomier

Generell kompetanse:

Studenten

- forstår skillet mellom deskriptiv og normativ teori
- forstår grunnleggende interessekonflikter og målkonflikter som er knyttet til økonomisk politikk

Innhold

- Nasjonalregnskap og økonomiske indikatorer
- Realøkonomi vs. nominelle størrelser
- Renter og valutakurser
- Strukturelle arbeidsledighet og konjunkturledighet
- Kortsiktige konjunkturmodeller (multiplikatormodeller) og virkningen av finanspolitikk og pengepolitikk med fleksibelt inflasjonsmål
- Sammenhengen mellom arbeidsledighet, produksjonsgap og inflasjon
- Handlingsregelen for finanspolitikken og pengepolitiske dilemmaer
- Finansiell stabilitet
- Økonomisk vekst

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, seminarer med gruppearbeid og selvstendig arbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

To skriftlige innleveringsoppgaver, individuelt eller i gruppe på inntil tre personer. En av oppgavene vil kreve at man innhenter makroøkonomiske data og indikatorer fra offentlige kilder.

Vurderingsordning

4 timer skriftlig, individuell eksamen. Tillatt hjelpemiddel er kalkulator.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3LED300 Virksomhetsstrategi

Emnekode: 3LED300

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnene 3MAR100 Markedsføringsledelse, 3ORG100 Organisasjonsforståelse og 3BED100 Virksomhetens økonomi eller tilsvarende må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal gi studentene kunnskap om strategisk ledelse i ulike bransjer, inkludert ledelse og utvikling av organisasjonens ressurser. Studentene skal ha utviklet evne til logisk og analytisk tenkning for å ta strategiske beslutninger.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- forstår strategibegrepet i et historisk perspektiv og hvilke teorier og antakelser strategiske verktøy bygger på
- har kunnskap om strategiske forretningsområder
- kjenner til og kunne konkretisere ulike strategiske alternativer for å drive en virksomhet fram mot suksess
- forstår den strategiske ledelsesprosessen
- forstår strategi i dynamiske omgivelser med innovasjon og læring

Ferdigheter

Studenten

- kan drøfte og anvende strategibegrepet
- kan bruke strategiske analyseverktøy og gjennom dette arbeidet kunne gjøre reflekterte analyser og valg
- kan gjennomføre en strategisk analyse for en virksomhetsenhet med fokus på omgivelses- og markedsfaktorer og virksomhetens interne ressurser.
- kan anvende og integrere relevante modeller og analyser fra øvrige emner som inngår i studiet

Generell kompetanse

Studenten

- kan gjøre etiske refleksjoner relatert til strategiske problemstillinger
- har ferdigheter i strategisk tenkning

Innhold

- Strategibegrepet i historisk perspektiv
- Formål, visjon, forretningsidé, verdier og mål
- Den strategiske ledelsesprosess
- Strategiske forretningsområder
- Strategiske analyser
- Generiske strategier – posisjonering og profilering
- Strategiske valgmetoder

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, oppgaveløsninger, gruppearbeid og diskusjoner.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Individuell Multiple Choice oppgave.

Vurderingsordning

Semesteroppgave i grupper.

Ved gruppeeksamen står alle deltakerne i gruppa til ansvar for alt innhold i oppgaven.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3SER250 Servicelogikk

Emnekode: 3SER250

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

3MAR100 Markedsføringsledelse eller tilsvarende.

Læringsutbytte

Studenten skal ha innsikt i forskjellige faglige perspektiver på tjenesteleveranser og vise konsekvensene de forskjellige perspektivene har for markedsføring av service. Studenten skal ha innsikt i hvordan en markedslogikk har betydning for andre sektorer enn bare tjenestesektoren.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kjennskap til sentrale begrep, teorier og modeller innen tjenestelogikk
- har kunnskap om tjenestens rolle og betydning for virksomheter og et tjenestesamfunns økonomi
- har kjennskap til og å kunne diskutere, samt se hvordan en tjenestelogikk kan nyttes for å forstå ulike samfunnssektorer og deres tilbud

Ferdigheter

Studenten

- har ferdigheter som kan anvendes for å få økt konkurransekraft i virksomheten og kunne hjelpe kundens verdiskapende prosesser
- kan tillemppe tjenestelogikken for å skape verdi for de involverte aktørene, samt tilpasse dette til virksomheter innen privat og offentlig sektor

Generell kompetanse

Studenten

- har evne til å forstå hvordan teoretiske begrep innen markedsføring kan benyttes for å lede virksomheter med et tjenstedominans
- kan uttrykke seg muntlig og skriftlig innenfor servicemarkedsføring

Innhold

- Sentrale begreper som for eksempel verdi samskaping, verdikonstellasjoner, kundeinvolvering, servicescape, opplevelsesrom og klagebehandling
- Problemstillinger relatert til verdi samskaping gjennom tjenester i tjeneste-, tilvirkende- og offentlige virksomheter
- service/tjenester og det moderne samfunn
- Forretningslogikk med tanke på forklaringskraft og robusthet når det gjelder å beskrive en tjeneste og hvilke implikasjoner dette har for bedriften
- Samspill organisasjon – medarbeider – kunde ved organisasjonsledelse og markedsføring av en tjeneste
- Servicemarkedsføringsstrategier og –tiltak
- Nye modeller og tankeganger hva gjelder service logikk.

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger, gruppearbeid, case- og oppgaveløsning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Én refleksjonsoppgave.

Vurderingsordning

7 dagers hjemmeeksamen i grupper.

Ved gruppeeksamen står alle deltakerne i gruppa til ansvar for innholdet i oppgaven.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3ORG220 Organisasjonsutvikling og kommunikasjon

Emnekode: 3ORG220

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Emnet 3ORG100 Organisasjonsforståelse eller tilsvarende må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kompetanse om organisasjonsutvikling og kommunikasjon som øker sjansene for å lykkes med omstilling i organisasjoner.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har grunnleggende forståelse for organisasjonsutvikling
- har kunnskap om ulike måter å planlegge og gjennomføre kommunikasjonsarbeidet ved omstillingsprosesser
- har kjennskap til fallgruver når omstilling skal kommuniseres
- har inngående kunnskap om betydning av god organisasjonskommunikasjon

Ferdigheter

Studenten

- kan delta i planlegging og gjennomføring av organisasjonsutvikling
- kan analysere forutsetninger for god kommunikasjon
- kan vurdere hensiktsmessige informasjonstiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har en reflekterende holdning til informasjon og kommunikasjon i organisasjoner

Innhold

- Organisasjonsutvikling
- Informasjon og kommunikasjon
- Tilnærminger til kommunikasjonsbegrepet
- Intern kommunikasjon og kommunikativ ledelse
- Ledelse og organisasjonsendringer
- Ledelse og ledelsesidealer i det offentlige

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og gruppearbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

En gruppeinnlevering.

Vurderingsordning

4-timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3REV220 Driftsregnskap og budsjettering

Emnekode: 3REV220

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

3BED100 Virksomhetens økonomi, eller tilsvarende, må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kunnskap om planlegging, budsjettering, oppfølging, styring og kontroll av virksomheter/organisasjoner/prosjekter.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan utføre kalkulasjon etter standardkostmetoden, kunne aktivitetskorrigere virksomhetens budsjett og kunne utarbeide driftsregnskap basert på standardkost, herunder fleksibelt budsjett
- forstår tankegangen ved normalcostkalkulasjon og kjenne forutsetningene og formålet med driftsregnskap basert på normalcost, og kunne utarbeide normalcostregnskap
- kjenner til hvordan budsjettprosesser kan organiseres

- har kunnskaper om ulike finansielle og ikke-finansielle prestasjonsmål, samt være i stand til å vurdere fordeler og ulemper med disse
- har kunnskaper om nyere ideer og verktøy for planlegging, oppfølging og kontroll

Ferdigheter

Studenten

- kan foreta avviksanalyse, kjenne årsaker til avvik og kunne foreslå iverksetting av tiltak
- kan utarbeide kalkyler basert på aktivitetsbasert kalkulasjon og forstå de grunnleggende forutsetningene for og svakhetene ved denne metoden
- kan sette opp budsjettene for et foretak/organisasjon/prosjekt
- kan drøfte formålet med budsjettering og utarbeide hovedbudsjettene for likviditet, resultat og balanse, kunne utvikle systemer for oppfølging, økonomistyring og kontroll av et foretak/organisasjon/prosjekt og gjennomføre analyser ved hjelp av standardkost og andre aktuelle metoder

Innhold

- Økonomisk styring
- Grunnleggende begreper, modeller, de vanligste tabellariske resultatframstillinger og metoder for driftsregnskapet
- ABC (aktivitetsbasert kalkulasjon)
- Prissetting
- Budsjettering, herunder delbudsjetter
- Desentralisering og prestasjonsmåling – oppfølging, styring og kontroll
- Kostnadsfordeling
- Strukturering av og utforming av målerapporter

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og oppgaveløsning ved hjelp av Excel.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Det vil bli krevd obligatoriske innleveringsoppgaver. Dette opplyses det nærmere om ved emnets oppstart.

Vurderingsordning

4-timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3BA300 Bacheloroppgave

Emnekode: 3BA300

Studiepoeng: 15

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Bestått 135 studiepoeng fra bachelorstudiet, herunder metodeemnene.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har dybdekunnskaper innen selvvalgt del av studiets fagområde
- har forståelse for analytisk og metodisk arbeid, samt evne til refleksjon og systematisk / vitenskapelig vurdering
- har kompetanse til å planlegge og utføre en selvstendig oppgave, formulere problemstillinger og analysere disse med utgangspunkt i både teoretisk og empirisk materiale, samt å gjennomføre en oppgave på en metodisk tilfredsstillende måte

Ferdigheter

Studenten

- kan utarbeide konkrete problemstillinger av samfunnsmessig interesse innenfor studiets fagområde
- kan identifisere og vurdere litteratur og metoder som er relevant for problemstillingen
- kan gå i dybden på avgrensede problemstillinger og utarbeide konkrete løsningsalternativer på problemet
- kan planlegge og gjennomføre empirisk datainnsamling, samt kunne analysere funnene etter vitenskapelige metoder
- kan dokumentere og formidle resultatene fra prosjektarbeidet på en systematisk / vitenskapelig måte

Generell kompetanse

Studenten

- har innsikt i vitenskapelig redelighet og forståelse for etiske utfordringer som er relevant for problemstillingen
- har bevissthet om problemstillingens og arbeidets konsekvenser for enkeltmennesker, virksomheten og samfunnet

Innhold

Studentene skal formulere egne problemstillinger som følges opp teoretisk og metodisk, med utgangspunkt i emner fra bachelorstudiet.

Oppgavearbeidet utføres med utgangspunkt i krav fra samfunnsvitenskapelig metode og retningslinjer for akademisk skriving. Ut over å tilfredsstill akademiske krav, kan bacheloroppgaven gjerne også være praktisk rettet og/eller ta utgangspunkt i praksisfeltets utfordringer.

Organisering og arbeidsformer

Studentene vil i nest siste semester bli gitt nærmere orientering om arbeidet.

Bacheloroppgaven skrives normalt av to studenter. Bare unntaksvis skriver en student bacheloroppgaven alene. Studentene får individuell og/eller gruppebasert veiledning oppad begrenset til maks 4 timer per oppgave. Formen på veiledningen avtales mellom den enkelte veileder og student, men det stilles krav til at veiledningen foregår på bakgrunn av skriftlig materiale som studentene har sendt veileder på forhånd. Hvis studenten(e) ikke leverer, eller stryker på bacheloroppgaven, har vedkommende ikke krav på å få tildelt nye veiledningstimer.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan

avlegge eksamen

- oppmøte på to oppgaveseminarer hhv i oktober og november (opplyses nærmere i høstsemesteret)
- innlevering av prosjektbeskrivelse innen 1. desember
- oppmøte på minimum en veiledningstime (veileder tildeles fra januar)
- innlevering av oppmeldingsskjema innen 1. mars

Vurderingsordning

Bacheloroppgave skrevet av to studenter, samt muntlig eksamen.

Til den muntlige høringen skal studentene presentere et forberedt innlegg basert på bacheloroppgaven, samt svare på spørsmål fra sensorene. Formen på det forberedte innlegget informeres før eksamen avvikles.

Ved bacheloroppgaven står alle deltakerne i gruppa ansvarlig for alt innhold i den skriftlige oppgaven. Muntlig eksamen kan bidra til justering av karakteren med en karakter opp eller ned individuelt.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3MET300 Metode og statistikk - metode 3

Emnekode: 3MET300

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

3MET100 Informasjonskompetanse og metode (Metode 1) og 3MET200 Metode og statistikk (Metode 2) eller tilsvarende.

Læringsutbytte

Emnet skal gi bred forståelse for gjennomføring av innsamling og analyse av et empirisk datamateriale i henhold til forskningsprosessen. Emnet skal gi kompetanse til å gjennomføre empiriske undersøkelser og analyser med kausalt forskningsdesign, samt mer avanserte eksplorative undersøkelser.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har god forståelse for samfunnsvitenskapelige problemstillinger og sammenhenger i ulike forskningsmetoder
- har kunnskap om forutsetninger for bruk av multivariate metoder
- har kunnskap om faktoranalyse og forskjellige regresjonsmetoder

Ferdigheter

Studenten

- kan gjennomføre avanserte samfunnsvitenskapelige empiriske undersøkelser
- behersker avanserte kvalitative og kvantitative metoder
- kan utvikle og organisere forskningsprosjekter, samt utvikle klare problemstillinger
- kan forstå og vurdere samfunnsvitenskapelige resultater og undersøkelser
- kan vurdere undersøkelsers pålitelighet (reliabilitet) og troverdighet (validitet)
- har forutsetninger til å bruke metodeforståelsen i andre kurs og i bacheloroppgaven, samt gi et godt grunnlag for å studere videre på master studier og gjøre analyseoppgaver i arbeidslivet.

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for etiske problemstillinger rundt bruken av forskningsmetode
- kan gjøre en kritisk vurdering av egn fremgangsmåte og vurderinger rundt egen forskningspraksis, samt kritisk tolke andre undersøkelser

Innhold

- Sammenhengen i forskningsmetode, herunder forholdet mellom problemstilling, teori, metodevalg og analyse.
- Statistikkens grunnlag og forutsetninger
- Utvikle en forskningsmodell og hypoteser
- Statistiske analyseteknikker, inkludert faktoranalyse, reliabilitetstesting, enkelt, multipl regresjonsanalyse og logistisk regresjon
- Gjennomføring av en datareduksjon og -analyse innenfor kvalitative metoder
- Bruk av forskjellige kvalitative analyseteknikker, herunder empiribasert teori, caseanalyse og diskursanalyse.
- Rapportering og implementering

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Studenten får tilgang til aktuell programvare.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- To gruppeoppgaver.

Vurderingsordning

48 timers individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag

3LED320 Prosjektledelse

Emnekode: 3LED320

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi kunnskaper, ferdigheter og forståelse for ulike sider ved ledelse og styring av prosjekter i ulike typer virksomheter, herunder planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjekter.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om grunnleggende begreper innen prosjektadministrasjon - og ledelse
- har kunnskap om initiering, organisering og ledelse av prosjekter
- har kunnskap om alle funksjoner og roller i et prosjekt
- har kunnskap om prosjekters ulike interessenter
- har kunnskap om økonomi- og ressursstyring i prosjekter
- har kunnskap om evaluering og oppfølging.

Ferdigheter

Studenten

- kan organisere prosjekter i faser og forstå sammenhengen mellom prosjektet og basisorganisasjon.
- kan definere, planlegge, organisere, gjennomføre og evaluere prosjekter og delprosjekter
- kan analysere usikkerhet og risiko i prosjekter
- har utviklet ferdigheter innen daglig prosjektarbeid og prosjektledelse, herunder håndtering av kommunikasjon eksternt og internt.
- kan lede og utvikle prosjektgrupper mot felles mål.

Generell kompetanse

Studenten

- har innsikt og forståelse for relevante faglige problemstillinger og prosjekters strategiske betydning for virksomheter
- har økt forståelse for læring, innovasjon og kompetanseoverføring gjennom prosjekter

Innhold

- Initiering og design av prosjekter, herunder forstudie, forprosjekt, delprosjekt
- Funksjoner og roller i et prosjekt
- Interessentanalyse
- Budsjettering, oppfølging og ressursstyring
- Håndtering av usikkerhet og risiko
- Prosjektstyringsverktøy
- Læring og kompetanseoverføring i prosjekter
- Kommunikasjon og konfliktløsning

Organisering og arbeidsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Case vil bli brukt i undervisningen for å koble teori og praksis.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Én innleveringsoppgave.

Vurderingsordning

4 timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for økonomi- og ledelsesfag